

PAGEO

PALLAS ATHÉNÉ GEOPOLITIKAI ALAPÍTVÁNY

Xi Jinping és Donald Trump első találkozója: úton a kooperáció felé?

PAGEO

PAGEO Kutatóintézet - POLICY BRIEF – 2017. 04. 12.

Xi Jinping a Kínai Népköztársaság, valamint Donald J. Trump az Egyesült Államok elnöke 2017. április 6-7. között először találkozott személyesen az amerikai elnök floridai Mar-a-Lago-i golfklubjában. Az esemény jelentőségét nem csupán az adta, hogy a világ két legerősebb hatalmának a képviselője folytatott megbeszélést, hanem az is, hogy a lassan formálódó Trump-adminisztráció és a Kínai Kommunista Párt XIX. kongresszusa személyi változásaival októberben átalakuló kínai pártvezetés, lefektetheti az alapokat, amelyek meghatározzák a két állam együttműködésének módját a következő években.

A megbeszélés nyilvánosságra került pontjai

A két államfő a 2017. április 6-7. közötti tárgyalása során az alábbi megállapodásokat jelentette be:¹

- A két állam kapcsolatát a kölcsönös tiszteletre és a kooperációra kell építeni, amely keretében a felek megállapodtak abban, hogy létrehoznak egy listát, azokkal a területekkel, amelyek prioritást élveznek a két állam együttműködése szempontjából.
- A kínai és amerikai gazdasági kapcsolatok egyensúlytalanságainak a mérséklése érdekében Kína megkönnyíti az amerikai szarvasmarha importját és az amerikai vállalatok hozzáférését a kínai pénzügyi szektorhoz – átalakítva a jelenleg érvényes kínai szabályozást, amely szerint a biztosítási cégek nem lehetnek többségi külföldi tulajdonban. A felek továbbá száz napot adtak maguknak arra, hogy a két ország kereskedelmi problémáira megoldást találjanak.
- Egyetértésüket fejezték ki a kelet és délkelet-ázsiai régió két feszültségforrásának számító kérdésében: a koreai félsziget atommentességében és a dél-kínai tenger demilitarizációjában.
- Új együttműködési mechanizmus került meghirdetésre, amely a diplomáciai és biztonságpolitikai párbeszéd mellett a bűnüldözési és kiberbiztonsági, valamint a társadalmi és kulturális ügyekkel kapcsolatos kérdésekben is párbeszédet indít a két fél között.

Előzmények: Twitter-diplomácia és új feszültségek

A két elnök találkozáját rendkívül nagy médiaérdeklődés kísérte ugyanis az amerikai elnökválasztás hevében, majd Trump megválasztását követően is több olyan esemény zajlott le, amely súlyosan megterhelte a két ország kapcsolatát. A kínai külpolitika irányítói szemében rendkívül idegennek és kiszámíthatatlannak ható, ún. Twitter-diplomácia miatt mélypontra süllyedt a bizalom a két fél között.²

Az elnökválasztási kampányban Trump többször valutamanipulációval vádolta Twitter-üzeneteiben Kínát, arra hivatkozva, hogy az alacsony RMB árfolyam – amelynek tükré a növekvő kínai külkereskedelmi többlet – tönkre teszi az amerikai feldolgozó ipart.³ Kína „csaló” magatartása miatt, Trump azzal fenyegette meg az ázsiai országot, hogy a Kínából származó termékekre egységesen 45%-os vámot vet ki.⁴ Az amerikai elnök terve hatalmas vitát váltott ki, amelyben egyes elemzők eltérő álláspontra helyezkedtek azzal kapcsolatban, hogy melyik féltől követelne nagyobb áldozatot a tervezett intézkedés.⁵ A kínai központi bank ráadásul az elmúlt másfél évben nagy áldozatokat hozott a valutatartalékának a rovására, hogy sikerrel stabilizálja a jüan árfolyamát.⁶

A két állam kapcsolatát tovább rontotta, hogy Trump fogadta Tsai Ing-Wen taiwani elnök gratuláló telefonhívását,⁷ amellyel lényegében nyilvánosság előtt megkérdőjelezte az „egy Kína” politikát, amely az 1970-es évektől lényegében tabu témának számított a kínai-amerikai kapcsolatokban. Bár a hivatalos kínai válasz mérsékeltebb hangnemhez folyamodott,⁸ az állami média rendkívül hevesen reagált az egy-Kína elv megsértésére, hidegháborús mentalitással vádolva meg az USA-t⁹, és – az elmúlt évtizedek retorikájától teljesen szokatlanul – a háború lehetőségét is felvetve.¹⁰

Előzmények: átöröklött problémák

Bár az előző amerikai elnök, Barack Obama és Xi kapcsolata viszonylag kiegyensúlyozott volt (pl. többször találkozott a két fél, mint a korábbi kínai és amerikai elnökök 1971-től), a médiában túlzóan idealisztikus kép jelent meg annak szorosságáról.¹¹ Valójában a Trump-adminisztráció számtalan megválaszolatlan kérdést és feszültségforrást örökölt elődjétől.

A legjelentősebb véleménykülönbség a koreai-félszigettel kapcsolatban merült fel. Észak-Korea sorozatos rakétakísérletei (2017. februárban, márciusban és áprilisban) miatt az amerikai vezetés úgy döntött, nem tolerálhatja a továbbiakban a fenyegetőzést, nem csupán saját, hanem szövetségesei (Dél-Korea és Japán) biztonsága miatt sem. Az USA elutasítja a Kína által javasolt tárgyalásos megoldást és igyekszik rávenni Kínát, hogy támogassa az amerikai elképzeléseket. A kínai vezetés azonban nem hajlandó olyan megoldást támogatni, amely felborítaná a status quo-t a régióban. Mindezek tükrében Rex Tillerson amerikai külügyminiszter figyelmeztetése, hogy a probléma megoldására a katonai megoldást sem tartja kizártnak,¹² negatív visszhangot kapott Kínában.¹³

Pekingi szemszögből az amerikai kapcsolatokat súlyosan rongálta, hogy Dél-Korea júliusban elfogadta az amerikai rakéta-légyvédelmi rendszer (THAAD, Terminal High Altitude Area Defense) telepítését az országba, hivatkozva az észak-koreai nukleáris fenyegetésre.¹⁴ Kína azzal vádolja, az USA-t, hogy a rakétavédelmi rendszer nem oldja meg a problémát, sőt valódi célja Kína elrettentő képességeinek a gyengítése.¹⁵

A Dél-kínai-tenger kérdése és Kína mesterséges szigetépítései továbbra is jelentős feszültségforrást jelentenek a két fél között, amelyben nem történt jelentős előrelépés a Trump-adminisztráció első három hónapjában sem. Trump tervei, hogy a

haditengerészetet újra 500 hajóból álló flottává fejleszti, legjobb esetben is csak hosszabb távon jelenthet változást a régió hatalmi viszonyaiban, amellyel kapcsolatban azonban több elemző is szkeptikus.¹⁶

A feszültségek enyhülése?

Mindezek ellenére Trump hivatalba lépését követően a **bilaterális kapcsolatok egyre inkább a stabilizáció irányába mutattak**. Trump és Xi február 9-ei telefonbeszélgetésében Trump kiállt az „egy Kína” elv mellett.¹⁷ Rex Tillerson és a kínai külügyminiszter Wang Yi februári találkozója, majd Tillerson márciusi pekingi útján követően, a kínai és az amerikai elemzők egyaránt a feszültségek csökkenésére mutattak rá.¹⁸ Bár Trump megválasztását követően többször kiállt az amerikai ipar védelme mellett, a kínai export korlátozó kérdések témája egyre inkább háttérbe szorult.

A Kínával kapcsolatos amerikai külpolitika **pragmatikusabbá válásában** jelentős szerepet játszott, hogy **átalakult a külügyi munka irányítóinak személyi összetétele**. Trump pragmatikus szárnyat képviselő veje és tanácsadója, Jared Kushner, valamint Tillerson egyre inkább háttérbe szorítja a Kína ellenes nézeteket képviselő, elnöki főtanácsadót Steve Bannon-t, és a Kereskedelmi Tanács fejét, Peter Navarro-t.¹⁹

A megbeszélés nyilvánosságra került pontjainak az értékelése

A találkozóval kapcsolatban nyilvánosságra került információk alapján csak **mérsékelt következtetéseket lehet levonni**. Mindkét fél a **kapcsolatok stabilizálásában** volt érdekelt,²⁰ így rövidtávon a **legfontosabb következmény valószínűleg a két ország kapcsolatának a javulása és nagyobb kooperáció lesz**. Úgy tűnik, Trump beleillik az amerikai elnökök sorába, akik jellemzően az elnökválasztási kampányban éles kritikával illetik Kínát, de a

kormányzás időszakában pragmatikusabb attitűdöt választanak.

A kínai elnök – hasonlóan pragmatikus politikájának megfelelően – a találkozó során elsősorban azokra a kérdésekre fókuszált, amelyet **Trump saját választói felé eredményként tudott kommunikálni**. Mindez jól megfelel a Trump-adminisztráció külpolitikai alapelveit lefektető dokumentumban, az **America First Foreign Policy-ben megfogalmazott** céloknak,²¹ melyek szerint bilaterális kapcsolataiban az USA a továbbiakban – az elődjével szemben – nem az értékek mentén megfogalmazott külpolitikára épít, hanem **érdek alapú, praktikus külpolitikát valósít meg**. A kínai és amerikai gazdasági kapcsolatok **egyensúlytalanságainak a mérséklése érdekében bejelentett megállapodások kétség kívül ezt a célt szolgálták**. Kína vállalásai mindezek ellenére igen mérsékeltek voltak.²² A hazai biztosítási szektorban ugyanis a hazai óriásvállalatok, mint a Citic Securities, a Ping An Insurance, a China Life Insurance, stb. már dominálják a piacot, így arra csak jelentős áldozatokkal lehet belépni. Az amerikai marhahús (Kínában 2003-tól tiltólistán volt) iránt jellemzően növekvő kínai kereslet mutatkozik, így az import könnyítése legalább annyira kedvez a saját fogyasztói érdekeknek, mint az amerikai exportőröknek. A **következő száz napban Kína várhatóan további kedvezményeket jelent majd be**, amelyek több területet (pl. az autóipar) érinthetnek. Kína külkereskedelmi aktívumát **valószínűleg növekvő amerikai importtal mérsékelni**,²³ bár egy a Plaza Egyezményhez hasonló megállapodást (1985) még korai vizionálni. A szakértők várakozásai ellenére a kínai fél **még nem jelentett be jelentősebb beruházást**,²⁴ annak ellenére sem, hogy az erősítené Trump

politikai bázisát. Az elkövetkező időszakban, így ezen a **területen is várható** előrelépés.

A találkozó nyomán elmondható, hogy a kínai vezetés olyan tárgyalási alapot nyújtott az amerikaiak számára, amely mentén haladva a **Trump-adminisztráció viszonylag kis arcvesztés mellett mérsékelheti korábbi, Kína-ellenes retorikáját.** A kínai-amerikai találkozó mindezek miatt nem illeszkedik Trump korai kudarcainak sorában (a beutazási tilalomtól, az egészségügyi törvény átalakításának a kísérletén át, a Merkel találkozóig, stb.).

A Xi látogatása alatt megindított **Szíria elleni rakétatámadás** kétség kívül erődemonstráció volt **az amerikai választók felé is.** A támadás ugyanakkor a szír polgárháborúban az Assad-kormány támogatójának számító **Kína számára is egyértelmű jelzés volt.** Az **USA továbbra is elég erősnek érzi magát, hogy a konfliktusokat akár önerőből, Kína segítségével is megoldja.** A katonai csapás pedig egyértelműen jelezte, hogy a **katonai beavatkozást az USA továbbra is lehetséges megoldásnak tartja a fontosabb nemzetközi konfliktusok, így Észak-Korea, de akár a Dél-kínai-tenger esetében is.**²⁵ Mindez valószínűleg nagyobb megfontoltságra készíti a kínai vezetést is a saját katonai erejének bevetését illetően. Az **Észak-Korea és a Dél-kínai-tenger esetében elfogadott megállapodás** azt tükrözi, hogy a két fél álláspontja nem közeledett egymáshoz.

A szír kormány elleni rakétatámadásnak azonban egy pozitív olvasata is van **Kína számára.** A korábban többek által vizionált nagy **Kína-ellenes geopolitikai koalíció, amelynek egyik sarokköve az USA és Oroszág javuló viszonya** lett volna²⁶ – ha volt is ilyen – **végérvényesen feledésbe merült.** Ráadásul úgy tűnik a Trump-adminisztrációnak figyelme

újra a közel-keleti régióra fog irányulni, amely kedvező **Kína további erősítése szempontjából.**²⁷

A kínai engedmények ellenére **a találkozó nagyobb nyertese egyértelműen Kína,** mert **elkerülheti a gazdaságának további modernizációját fenyegető, az elnökválasztási kampányban felvetett kereskedelmi háború lehetőségét.** Bár ennek mindkét fél kétség kívül vesztese lenne, a kínai félelmek szerint ez alkalmas lenne arra, hogy megakassza, vagy lelassítsa az ország modernizációs programját. Az **amerikai külpolitika praktikusabb megközelítése azt üzeni a kínai vezetés számára, hogy egyes gazdasági szívességekért és előnyökért cserébe Kína politikai előnyöket szerezhet: az ország nagyhatalmi státuszának elfogadását, egyben politikai rendszerének legitimitását.** Ezek a célok jól megfelelnek a Xi által 2017 februárjában bejelentett „kettős iránymutatás” (*liang ge yindao*) elvének, amely szerint **Kínának egyfelől vezetnie kell a nemzetközi közösséget egy igazságos és ésszerű világrend közös kiépítése felé, másrészt irányt kell mutatnia a nemzetközi biztonság közös fenntartása érdekében.**²⁸

Kína nagyhatalmiságának, egyenrangúságának az amerikai kormány általi elfogadása, belpolitikai szempontból a **hazai közvélemény szemében erősítené Xi és a Kommunista Párt megítélését,** amely kedvező a Kínai Kommunista Párt XIX. kongresszusa előtt.²⁹

Ezzel párhuzamosan, külpolitikai szempontból **nagyobb regionális cselekvési szabadságot és növekvő szabályalkotó szerepet biztosíthat az ország számára.**³⁰ Kína így várhatóan folytatni tudja az **USA lassú kiszorítását Kelet- és Délkelet-Ázsiából.** A két elnök találkozója tovább erősítheti az **USA regionális**

szövetségeinek a félelmét, hogy a két nagyhatalom képes együttműködni, sőt akár a fejük felett megállapodni. Ha az USA a gazdasági előnyökért cserébe a támogatásukról is hajlandó lemondani, mindez tovább csökkenti a vele szembeni bizalmat, amely Trump-adminisztráció egyik első döntésével, a Trans-Pacific Partnership felmondásával már megkezdődött.³¹

Hosszútávon várhatóan Kína tovább folytatja felemelkedését, egyre fontosabb szabályalkotó szereplővé válva a nemzetközi politikában. Mindez egy egyre inkább befelé forduló USA-val kiegészülve erősíti a világ multipolárisává válását.

Készítette: Eszterhai Viktor³²

PAGEO - Policy Brief

Felelős szerkesztő: Bendarzszevszkij Anton

Szerzők: Bendarzszevszkij Anton, Czizják Ráhel, Eszterhai Viktor, Gere László, Klemensits Péter, Maráczai Fanni, Polyák Eszter, Vajda Zita

Kiadja a Pallas Athéné Geopolitikai Alapítvány ©

HU-1054 Budapest, Szabadság tér 8-9

www.geopolitika.hu

ISSN 2498-7697

Jegyzetek:

¹ Statement from the Press Secretary on the United States-China Visit. The White House, 7 April 2017.
<https://www.whitehouse.gov/the-press-office/2017/04/07/statement-press-secretary-united-states-china-visit>

习近平同特朗普举行中美元首第二场正式会晤. 外交部, 2017年04月08日.

<http://www.fmprc.gov.cn/web/zyxw/t1452231.shtml>

² Zhang Zhexin: Redefining the U.S.-China Relationship. Carnegie-Tsinghua, 5 April 2017.

http://carnegietsinghua.org/2017/04/05/defining-u.s.-china-relationship-pub-68470?mkt_tok=eyJpIjoiTIRBNVl6YzVPRFkxWXP2MiIsInQiOiJaZFwvZWVqM1o0XC83bjU5ZGdBWVJFSG1IZzBsU04xMHgya2V2TldqeHJ1c1FWM3p0NThkaEp6b3VEaUpmSOZYWkEwcUtObXpodGxzNmRDb3lBdnhKcXVQazVQbFhZN3hLdnAzdVdpVHJhWHc4VWw1wcmRom3BrNHgyMUIOSVB0cmFjln0%3D

Xi-Trump summit transcends Sino-US ties. Global Times, 6 April 2017.

<http://www.globaltimes.cn/content/1041175.shtml>

³ Donald J. Trump. Twitter, 4 December 2016.

https://twitter.com/realDonaldTrump/status/805538149157969924?ref_src=twsrc%5Etfw&ref_url=https%3A%2F%2Fwww.bloomberg.com%2Fnews%2Farticles%2F2016-12-04%2Ftrump-takes-on-china-in-tweets-about-currency-south-china-sea

⁴ Donald Trump Says He Favors Big Tariffs on Chinese Exports. The New York Times 7 January, 2016.

<https://www.nytimes.com/politics/first-draft/2016/01/07/donald-trump-says-he-favors-big-tariffs-on-chinese-exports/>

⁵ Zenglein, Max: Trump-style tariffs against China would shoot US in the foot. Financial Times, 6 April 2017.

<https://www.ft.com/content/d7e7fe16-1ad7-11e7-bcac-6d03d067f81f>

-
- ⁶ Neely, Christopher J.: The People's Bank of China Boosts the Yuan. Economic Synopses, 3. 2017. 1-2. <https://files.stlouisfed.org/files/htdocs/publications/economic-synopses/2017-03-03/the-peoples-bank-of-china-boosts-the-yuan.pdf>
- ⁷ Donald J. Trump. Twitter, 2 December 2016. https://twitter.com/realDonaldTrump/status/804848711599882240?ref_src=twsrc%5Etfw&ref_url=http%3A%2F%2Fwww.scmp.com%2Fnews%2Fchina%2Fpolicies-politics%2Farticle%2F2051450%2Ftaiwans-tsai-ing-wen-initiated-phone-call-donald-trump
- ⁸ One-China policy foundation to develop Sino-US ties. China Daily, December 14, 2016. http://www.chinadailyasia.com/nation/2016-12/14/content_15542021.html
- ⁹ Xi-Trump call sends positive signal. Global Times, 14 November, 2016. <http://www.globaltimes.cn/content/1017846.shtml>
- ¹⁰ Trump playing with fire with his Taiwan game. China Daily 16 January, 2017. http://www.chinadaily.com.cn/opinion/2017-01/16/content_27961270.htm
http://www.81.cn/zggfs/2017-01/20/content_7463766.htm
- China 'steps up preparedness for possible military conflict with US'. South China Morning Post, 27 January, 2017. <http://www.scmp.com/news/china/diplomacy-defence/article/2065799/china-steps-preparedness-possible-military-conflict-us>
- ¹¹ Nylander, Johan: Lost love: Xi-Trump so far from Winnie-the-Pooh diplomacy. Asia Times, 6 April 2017. <http://www.atimes.com/article/lost-love-xi-trump-far-winnie-pooh-diplomacy/>
- ¹² Tillerson Says All Options on the Table With North Korea. Bloomberg, 17 March 2017. <https://www.bloomberg.com/politics/videos/2017-03-17/tillerson-says-u-s-considering-all-north-korea-options-video>
- ¹³ Cao Siqi: US urged to retract 'threat'. Global Times, 18 March 2017. <http://www.globaltimes.cn/content/1038372.shtml>
- ¹⁴ Gady, Franz-Stefan: US Starts Deploying THAAD Anti-Missile Defense System in South Korea. The Diplomat, 7 March 2017. <http://thediplomat.com/2017/03/us-starts-deploying-thaad-anti-missile-defense-system-in-south-korea/>
- ¹⁵ Zhao Minghao: US needs new solution to NK nuke issue. Global Times, 19 March 2017. <http://www.globaltimes.cn/content/1038522.shtml>
- ¹⁶ White, Hugh: Why Trump's budget boost won't strengthen US defences, 22 March 2017. <http://www.eastasiaforum.org/2017/03/22/why-trumps-budget-boost-wont-strengthen-us-defences/>
- ¹⁷ Readout of the President's Call with President Xi Jinping of China. The White House, February 09, 2017.
- ¹⁸ Panda, Ankit: After Trump-Xi Call, US-China Interactions Expand, But Direction Remains Unclear. The Diplomat, 22 February 2017. <http://thediplomat.com/2017/02/after-trump-xi-call-us-china-interactions-expand-but-direction-remains-unclear/>
- ¹⁹ Engel, Pamela: Steve Bannon has been removed from the National Security Council. Business Insider, April 5, 2017. <http://www.businessinsider.com/steve-bannon-removed-from-national-security-council-2017-4>
- ²⁰ Commentary: Xi-Trump meeting would steer China-U.S. ties into new era. Xinhua, 10 April 2017. http://news.xinhuanet.com/english/2017-04/10/c_136195872.htm
- ²¹ America First Foreign Policy, The White House <https://www.whitehouse.gov/america-first-foreign-policy>
- ²² Trade war averted as China and US agree 100-day plan. Financial Times, 9 April, 2017. <https://www.ft.com/content/fb64b6f6-1cd8-11e7-a454-ab04428977f9>
- ²³ Mitchell, Tom –Donnan, Shawn: China offers concessions to avert trade war with US. Financial Times, 9 April, 2017. <https://www.ft.com/content/6c14b8fe-1ce5-11e7-a454-ab04428977f9>
- ²⁴ Schwartz, H. Andrew: Donald Trump's First Summit with President Xi Jinping of China. Center for Strategic & International Studies, 3 April 3 2017. <https://www.csis.org/analysis/donald-trumps-first-summit-president-xi-jinping-china>
- ²⁵ Trump invited China's leader to his home, then bombed one of his allies during dinner. Quartz, 7 April 2017. <https://qz.com/952655/donald-trump-invited-chinas-leader-xi-jinping-to-his-home-then-bombed-syria-a-chinese-ally/>
- ²⁶ Kahl, Colin – Brands, Hal: Trump's Grand Strategic Train Wreck. Foreign Policy, 31 January 2017. <http://foreignpolicy.com/2017/01/31/trumps-grand-strategic-train-wreck/> Ferguson, Niall: Donald Trump's New World Order. The American Interest, 12. (4), 21 November 2016. <https://www.the-american-interest.com/2016/11/21/donald-trumps-new-world-order/>

²⁷ Hartcher Peter: China took a very different message from Donald Trump's Syria attack. The Sydney Morning Herald, 11 April 2017. <http://www.smh.com.au/comment/china-took-a-very-different-message-from-donald-trumps-syria-attack-20170410-gvbm8h.html>

²⁸ 习近平首提“两个引导”有深意. 中国干部学习网, 2017年2月21日.
<http://www.ccln.gov.cn/hotnews/230779.shtml>

²⁹ Zha Daojiong: How can Xi get along with Trump? East Asia Forum, 2 April 2017.
<http://www.eastasiaforum.org/2017/04/02/how-can-xi-get-along-with-trump/>

³⁰ Wang Tao: Xi's Global Leadership Ambitions in the Trump Era. Carnegie-Tsinghua, 6 April 2017.
http://carnegietsinghua.org/2017/04/06/xi-s-global-leadership-ambitions-in-trump-era-pub-68559?mkt_tok=eyJpIjoiTIRBNVI6YzVPRFkxWXPZMiIsInQiOiJaZFwvZWVwZm1oOXC83bjU5ZGdBWVJFSG1IZzBsU04xMHgya2V2TldqeHJ1c1FWM3p0NThkaEp6b3VEaUpmS0ZYWkEwcUtObXpodGxzNmRD3lBdnhKcXVQazVQbFhZN3hLdnAzdVdpVHJhWHc4VW1wcmRoM3BrNHgyMUIOSVB0cmFjIn0%3D

³¹ Panda Ankit: Trump Killed TPP. What's Next For Trade in Asia? The Diplomat, January 24, 2017.
<http://thediplomat.com/2017/01/trump-killed-tpp-whats-next-for-trade-in-asia/>

³² A szerző szeretné kifejezni köszönetét Bánhidi Ferencnek, aki megosztotta a témával kapcsolatos véleményét, jelentős hatást gyakorolva a tanulmány következtetéseire.

Képek Forrása:

President Trump with President Xi, April 2017.jpg, Wikimedia Commons.
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:President_Trump_with_President_Xi,_April_2017.jpg